

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 99347. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOOLD: Kjenn din religion. — Den hellige Birgitta. — Hellige menn. — Ord for dagen. — Herhjemme. — Ungdoms yrke — Kirkens styrke.

Kjenn din religion!

Av A. J. Lutz. O. P.

Under denne fellestitel «Kjenn din religion» begynner «St. Olav» i dag en rekke artikler av pater Lutz, med det formål å gi en fullstendig og sammenhengende framstilling av den kristne religion i en lettfattelig form.

I. Åpenbaringen.

Den kristne religion har sitt utspring i en guddommelig åpenbaring. Vel bidrar også vårt medfødte, naturlige religiøse instinkt til at utforme den. Men det som utskiller den kristne religion fra alle andre religioner er først og fremst noe som ikke er av denne verden, noe som kommer ovenfra og som ikke øyet har sett og ikke øret har hørt og som ikke er kommet opp i noe menneskes hjerte (I. Kor. 2, 9), m. a. o. en åpenbaring fra Gud.

På en måte er også naturen, hele verdensaltet og vårt eget naturlige sjeleliv en Guds åpenbaring. Verdensaltet med sin grenseløse mangfoldighet, sin storhet, skjønnhet og orden lærer oss at Gud er til som urgrunn og endemål for alle ting. «Himlene forteller Guds ære og hvelvingen forkynner hans hendes gjerning» (Salme 19, 2). Derfor erklærer også apostelen Paulus at de hedenske filosofer er uten unnskyldning for sin avgudsdyrkelse, «for fra verden ble skapt har en kunnet se Guds usynlige vesen, hans evige kraft og guddom ved å tenke over de skapte ting» (Rom. 1, 20). Vår samvittighet fra sin side vitner om en høyeste lovgiver og dommer. For var mennesket selv opphav til den moralske lov som bor i oss, så kunde mennesket også utslette eller forandre den; men det er umulig. Alltid vil samvittigheten hos normale mennesker hevde en del moralske grunnsannheter, anklage eller forsvare oss og sette seg opp mot en vilkårlig tolkning av vår

plikt. Vårt hjertes udødelige lengsel etter et evig og grenseløst gode, en lengsel som intet skapt gode eller heller ikke summen av alle skapte goder kan bringe til hvile, er også et vitnesbyrd om Gud.

Men den kristne åpenbaring er meget mer enn dette. For Gud er uendelig mer enn den makt som styrer verdensaltet og råder over menneskets sjeleliv. Gud er for det første alt det gode, edle, vakre vi kjenner eller aner, men fritt for all ufullkommenhet eller forandring. Deretter er Han det uransakelige mysterium som intet ord kan utsi, og som ingen analogi med de skapte vesener kan gi oss en anelse om. Det er bare én som kjenner Gud til bunns, Gud selv. Skal engler og mennesker få kunnskap om Guds indre så må Gud selv åpenbare det.

Det var det Gud gjorde da «Ordet ble kjød og har bodd iblant oss» (Joh. 1, 14). «Ingen har noensinne sett Gud. Den Enbårne som er i Faderens fang har talt om Ham» (Joh. 1, 18). Men likesom morgenrøden går forut for solens oppgang, således hadde Gud lenge før Ordet ble kjød begynt å undervise menneskene ved sitt Ord. Han valgte seg trofaste tjenere, patriarkene og profetene, besjelet dem med sin And og sendte dem for at de på Hans vegne skulde opplyse, rettlede, formane; men fremfor alt ga Han dem det profetiske blikk som så i framtiden den Frelser som skulde fullbyrde Guds åpenbaring. «Etter at Gud fordom hadde talt mange ganger og på mange måter til fedrene gjennom profetene har Han til sist i disse dager talt til oss gjennom Sønnen, som Han har satt til arving over alle ting, og ved ham har Han også skapt verden» (Hebr. 1, 1). Profetene og patriarkene opplevet ikke disse velsignete dager; men «de så dem langt borte og hilste dem» (Heb. 11, 13).

Den fullkomne åpenbaring er altså Gud selv i

menneskelig skikkelse, Jesus Kristus, med all den rikdom av sannhet og liv Han har brakt oss. Etter Hans bortgang var det Hans apostler som forkynte åpenbaringen, opplyst og styrket av Hans Ånd. Med den siste apostels død var åpenbaringsens store verk avsluttet. Men så lenge det finnes mennesker på jorden vil den åpenbarte sannhet alltid leve videre i Kristi kirke.

Så er da Åpenbaringen virkelig sannhet fra Gud, en virkelig kunngjøring av Guds evige liv og av Guds vilje med hensyn til menneskeslekten. Gud sender oss sitt ord for at vi av Gud selv skal lære hvem Han er og hva Han vil være for oss. Det er viktig å ha dette for øye, for å være på vakt mot feilaktige oppfatninger av den kristne åpenbaring. Ofte blir den framstilt på en måte som berøver den dens guddommelige innhold. Gud, heter det, gjør ikke annet enn å sette vår religiøse følelse i sving. Under påvirkning av en slik «gudsopplevelse» forsøker da mennesket selv å uttrykke det guddommelige i menneskelige bilder og idéer. Eller det påstås at åpenbaringen bare er en hjelp Gud sender oss til med vår fornuft å oppdage Gud i naturen. Nei, åpenbaringen er meget mer. Gud kunngjør virkelig realiteter for oss som Han alene kjenner og som evig vilde forbli skjult i det guddommelige mysteriums avgrunn, hvis Han ikke selv uttalte det uut-sigelige. «Ingen kjenner Faderen uten Sønnen og den som Sønnen vil åpenbare det for» (Matt. 11, 27).

Den åpenbarte lære er derfor sann i seg selv; den er et uttrykk for den evige uskapte og fullkomne sannhet. Den blir ikke sann for oss i den utstrekning vi oppfatter den, eller den «ligger» for oss eller har «praktisk» verdi for oss. Den eier sannheten i seg selv. Å ville omforme den etter våre egne religiøse erfaringer eller tvinge den inn i andre menneskelige rammer er ensbetydende med å fornekte den. Det er tvert om Åpenbaringen som vil gjenskape og høyne både fornuft og hjerte, for å helbrede og berike oss. All sannhet, også den vi finner i naturen ved vår erfaring og vår fornuft, er velgjørende, berikende, oppløftende. For tenker vi den til bunns så oppdager vi Skaperen gjennom den skapte verden. Men på uendelig høyere måte er Guds åpenbarte ord vår sjels liv. For det er ikke ord og lover som bare påtvinger oss av en allmektig Herre, som vi i lydighet bøyer oss for, nei, vi mottar Hans sannhet i vårt hjerte som et gode fra himlen, som en hellig og vennlig makt, som virker livgivende og helbredende.» Ditt ord, o Herre, helbreder alt» (Visdommens bok 16, 12).

Det finnes så meget usant i verden. Menneskenes ord går så ofte bare ut på å dåre og forføre ved løgn og hyklerske løfter. Og selv om de mener det ærlig med oss, hvor ofte er de ikke selv villedet av illusjoner eller av en overfladisk vitenskap eller for-uttannede idéer! Guds åpenbaring er guddommelig sannhet; og Guds sannhet er Gud selv. Derfor virker Hans ord så trøstende og fredbringende. Vår søkende sjel hviler i det som i Guds favn.

Å føre menneskene til dette velsignede vennskap med Gud, det var åpenbaringsens hensikt. Når Gud

selv steg ned til oss for å bo iblant oss så var det for å oppløfte oss høyt over våre naturlige kår. Vi skal bli «Guds husfolk» (Ef. 2, 19). Guds barn «født av Gud» (Joh. 1, 13). Det var altså en overnaturlig orden Gud opprettet ved åpenbaringen.

Den naturlige orden vilde ha vært å innrette oss i denne verden, å dyrke jorden, å bygge våre heimer, å danne våre samfunn, å oppnå en viss åndelig kultur og en viss lykketilstand ved å bruke våre naturlige fysiske og åndelige evner og skaffe oss de goder som denne verden og samfunnslivet kunde gi oss. Men Gud har skapt mennesket til en høyere tilværelse. Vi er kalt til et livssamfunn med Gud selv, til å kjenne og elske Ham ikke bare som opphav til verdensaltet, men å bli delaktig i Guds eget indre liv slik som det evig utfolder seg før himmel og jord ble skapt, uavhengig av all skapning. «Delaktige i den guddommelige natur» (II. Pet. 1, 4). Vårt åndsliv skal være å tenke Guds tanke og å elske Ham med den kjærlighet som er Gud selv.

Overnaturlig er denne orden. For ikke av vår egen kraft kunde vi nå så høyt, men bare fordi Gud selv griper inn i vårt livs gang med den myndighet Han har over alle skapninger. Vi lever altså ved den guddommelige åpenbarings nåde på et høyere plan enn det som svarer til våre naturlige medfødte energier og lengsler. «Alle legemer tilsammen og alle ånder tilsammen og alt det de frambringer er intet mot den minste rørelse av nådens liv. Det tilhører en uendelig høyere orden» (Pascal).

Skjønt denne orden ligger uendelig høyere enn vår natur, har likevel ingen lov til i sin naturs navn å vegre seg ved å underkaste seg den. Gud er Herre over hele naturen og alle skapninger. Når mennesket er fristet til å si: «Jeg finner sannheten i meg selv, i min autonome fornuft,» så svarer Gud: «Alle skal bli lært av Gud» (Joh. 6, 45). Hvorfor skulde vi nekte å ta imot Guds gave? Den tar intet fra oss; den alene bevarer og helbreder vår natur, og baner vegen til en evig salighet. Det var av kjærlighet Gud kalte oss til den overnaturlige orden. «Så har Gud elsket verden at Han ga oss sin Sønn, den Enbårne, så hver den som tror på ham ikke skal gå tapt, men ha det evige liv» (Joh. 3, 16). Hva Gud ga oss av kjærlighet skal vi ta imot med kjærlighet.

Den hellige Birgitta.

I anledning «Den hellige Birgitta av Vadstena» av Johannes Jørgensen.

Ånd og karakter settes i våre dager hardt på prøve. De som ikke på en æktiv måte kan ta del i kampen, finner sin likevekt eller man kan også si — sine kompensasjoner i den åndelige verden. En stor begivenhet presenterer i denne henseende Johannes Jørgensens bok «Den hellige Birgitta av Vadstena» som utkom i fjor hos

Gyldendal til hennes 550. kanonisasjonsdag. Den danske dikter har lenge interessert seg for denne svenske helgen, og han har i sitt verk realisert det store ønske: å gi oss en omfattende biografi av Birgittas liv og virke. — Enno er bare det første bind kommet ut, men det synes meg å være overflødig å tale her om en forfatter som er umåtelig kjent og anerkjent i våre skandinaviske land og hvis bøker er oversatt på så mange språk. Dette siste verk er utvilsomt skrevet i en vakker dikterisk fullendt stil, med rik og sikker dokumentasjon — og vi håper bare at fortsettelsen snart vil følge.

Hva er det som slår oss mest hos denne store nordiske kvinnen som levde i en tid med nesten like så mange forstyrrelser og omveltninger som i våre dager? — Hennes sorg. Hennes fortvilelse over å se Kirken og tiden i forfall. Hun hadde en glødende tro og et mektig temperament og arbeidet hele sitt liv på å levendegjøre de åpenbaringer hun fikk fra Herren. Hun besvor Paven å vende tilbake til Rom fra Avignon — hvilket også skjedde i 1367. Birgitta gikk med liv og sjel inn for å lede en moralsk og religiøs aksjon i Sverige.

Vi bør ikke glemme at i det 13.—14. århundre er fromhet og mystikk utbredt over nesten hele Europa, og der eksisterte et så sterkt behov for indre religiøsitet som mange mennesker i vår tid vanskelig kan sette seg inn i.

Jørgensens bok maler først et stort, fengslende bilde av middelalderen, og skildrer de kulturelle og politiske forhold i det gamle Svearike som Birgitta kaller «landet nordligst i verden». — Det er tydelig at forfatteren ønsker at leseren riktig skal gjennomtrenges av tidens ånd og skikker. Dessverre sto ikke Sverige i det 14. årh. kulturelt så høyt som Italia, hvor Rom alltid var sentrum som i oldtiden — tross det at pavene var flyttet til Avignon. Men man vet at Sverige likevel hørte til dette sentrum som en fjerntliggende provins. Høye personligheter og prelater reiste til pavehoffet, og mange studenter fikk i årenes løp sin utdanning ved Pariseruniversitetet, Montpellier, Köln og Bologna.

Birgitta kom til verden i år 1303, på Finsta gård, og vokste opp hos sine foreldre. Hennes mor, Ingeborg Bengtsdatter, var av kongelig ætt, og faren Birger Person var lagmann i Tinnland. Det var ham som i 1292 skrev Upplandsloven, stadfestet av kong Birger Magnusson. Men da Birgittas mor døde allerede i 1314, besluttet man i et familieråd på Finsta «at det 11-årige litt sykelige pikebarn skal følge med sin moster Katherine Bengtsdatter og hennes mann Rigsdrosten, Östgöta-lagmanden Knut Jonsson — til deres gård Aspanäs ved indsöen Sommen». Her tilbrakte Birgitta sine lykkeligste barnedomsår. Knapt 16 år gammel ble hun gift med en utmerket ung mann, Ulf Gudmarsson på Ulfåsa. Det ble et lykkelig ekteskap. Birgitta fikk 8 barn, 4 sønner og 4 døtre og den unge frue hadde en stor gård med stort husstell som hun vel forsto å dirigere. Hun hadde også fått en usedvanlig god utdanning og var ofte i stand til å hjelpe sin husbond, som var lagmann likesom hennes far. Heimefra hadde Birgitta fått med seg idéer om mere selvstendighet og flere rettigheter for kvinnen, og hun var hermed langt forut for sin tid. Hun hjalp og pleide fattige og syke med stor iver, og hun og hennes mann viste megen hengivenhet for kirken. Vi forstår

hvordan den unge kvinnens åndelige utvikling ble ledet av hennes skriftefar, den bekjente teolog magister Mathias, kannik i Linköping. Til ham meddelte hun sine første åpenbaringer. Da den unge konge, Magnus Eriksson, giftet seg med prinsesse Blanka, reiste Birgitta til bryllupet i Flandern — og det er særlig interessant å erfare at hun skjenket dem et eksemplar av magister

Seinere ble hun hoffmesterinne hos det kongelige parr i Stockholm. Deretter kommer en vakker skildring av Birgitta og Ulfs store valfartsreise til Nidaros. En liknende reise foretok de også til Santiago de Compostella som hennes forfedre i 4 generasjoner hadde besøkt. Ulf Gudmarsson døde kort tid etter heimkomsten fra dette valfartssted.

Birgitta er no 46 år gammel — og fra det øyeblikk da hun blir enke, begynner hennes store religiøse aktivitet. Fredelig og tilbaketrukket hadde hun i de siste år levd i Alvastra kloster, hvor hun sammen med prior Petrus Olai skrev ned sine åpenbaringer og bearbeidet sin ordensregel. No vil hun selv reise til Rom for endelig å vinne den pavelige approbasjon for sin klosterorden. Kongen har forært henne Vadstena kongsgård som hun drømmer om å forvandle til et kloster. For på det sted hadde hun engang fått den åpenbaring som førte til grunnleggelsen av Birgittinerordenen til jomfru Maria's ære. Selv kalte hun den «Vår Frelsers orden», — og dens særkjenne er et nonnekloster med et hus for prester og legbrødre, styrt av en abedisse.

Boken ender med Birgittas avreise til Rom — en vakker vårdag i 1349, da prior Petrus Olai og en liten flokk pilegrimer samler seg om den store kvinne for å dra til den evige stad. Vi er betatt av den veldige kraft som stråler ut fra Birgittas usedvanlige personlighet, og det ligger nær å sammenlikne henne med den spanske helgenkvinne Santa Teresa fra Avila som imidlertid levde meget seinere, nemlig i det 16. årh. Begge var av fornem byrd, og hos begge finner vi et veldig frambrudd av mystikk forbundet med et genialt organisasjonstalent. Begge to har grunnlagt en mengde klostre. Alle mennesker som kom dem nær, ble sterkt influert, ja likefram behersket av deres personlighet som vakte beundring og hengivenhet. På en måte har de begge virkeliggjort den vakre syntese av Marta og Maria. Bare med en forskjell — at Santa Teresa av Jesus, Karmeliterordenens reformator, var en stor forfatterinne, hennes verker regnes den dag i dag for å høre til kristendommens skjønneste verker. Den hellige Birgittas åpenbaringer og skrifter opptar ikke en så stor plass i litteraturen. Men begge disse kvinner levde i en særdeles beveget tid, full av religiøse kriser. Under den vonde 100 års krigen tente Birgitta ofte på St. Denis som roper til Guds mor: «Forbarm Deg över Frankrike, ditt og mitt!» I krigens faser ser hun Kirkens fornedring, og spenningen som oppstår mellom Paven og alle riker blir større og større. Hun skriver «som två vilda djur slåss Frankrike og England, vreda av girighetens eld» — från båda utgår befallingen: «Tag guld og världens rikedommar och spara inte kristna människors blod! Vart deri önska det andras död.» VIII, 27.

Når vi leser disse linjer spør vi: Har verden forandret

seg? For Birgitta var krig mellom kristne stater aldeles fryktelig — den reneste motsetning til fornuft.

Både Birgitta og Teresa er blitt kåret til sine lands nasjonalhelgen — og dette betyr mer enn alle de lovtaler vi kan skrive for å prise deres herlige minne. De lever heller ikke bare i sine landsmenns hjerter, også til millioner av andre kristne sjeler når glansen av deres hellige stråler.

Olga Maria Thrap-Olsen.

Gottlieb W. Rieber-Mohn:

«Hellige menn.»

*Tanker omkring 2 av den middelalderske
helgendiktningens hovedverker.*

I.

Vestens litteratur i Middelalderen er et rikt og mangesidig emne. Dessverre har litteraturhistorikerne ofte vært altfor tilbøyelige til å legge uforholdsmessig stor vekt på den litteratur som sammenfattes under betegnelsen «ridderdiktning», med den provencalske trubadurpoesi og den tyske «Minnesang» som de dominerende elementer. Men Middelalderen er jo også et tidsavsnitt med sterke religiøse strømninger, og dette lar seg ikke bare spore i skolastikkens og mystikkens filosofiske teorier, — men også i en mer poetisk betonet kirkelig diktning: helgenlitteraturen.

Dens preg er til en viss grad internasjonalt, — den blomstrer fram under Kirkens, — den autoritære åndelige verdensmakts beskyttelse, særlig fra 1100-tallet og utover, da den store idékamp mellom keisermakt og pavemakt var falt ut til den sistes fordel og dermed gir rike impulser til det religiøse element i Europas kultur.

Litterært sett er helgendiktningen av overordentlig stor interesse. Disse legendarisk idealiserende skrifter om Kirkens hellige menn og kvinner, er ikke bare en sublim høysang til de kristne idealer: tro, kjærlighet, ydmykhet, barmhjertighet og offervilje, men gir også forskeren interessante oppgaver p. g. a. den merkelige og ofte forvirrende syntese av religion, historie og lyrisk diktning.

Som all legende har helgendiktningen utvilsomt en kjerne av sannhet, — om dens bokstav sjelden vil kunne tillegges verdi som historisk kildestoff, vil dens ånd — selve innstillingen til objektet — som regel ha nær tilknytning til og være umiddelbart inspirert av de faktiske forhold. Som i den middelalderske litteratur overhodet, lar mangeslags påvirkning seg lett spore i helgendiktningen. Enkelte ganger gir en anonym geistlig kronikør til beste prøver på sitt kjennskap til klassiske diktere, og det i sammenstillinger hvor det på moderne lesere virker både malplasert og affektert. Det samme trekket finner en for øvrig også i norsk middelalder-

litteratur, nemlig hos munken Theodoicus¹ i hvis Norgeshistorie en for første gang i norrøn diktning finner fremstillinger av Olav den Helliges liv og undergjæringer. Her blander forfatteren høyst umotivert inn sitater — ja hele gjenfortellinger — fra klassisk diktning og mytologi, bl. a. av Lukian og Horats.

Ellers må vel Bibelen anses for helgendiktningens hovedinspirasjonskilde, i hvert fall indirekte. Videre vil en finne en viss uniformitet i språk og stil i de fleste legendesamlinger innen helgendiktningen. Innledningsordene, disposisjonen av stoffet og selve den naivt respektfulle fremstilling kan ofte virke forbausende analoge, preget som de er av en norm og av den universelle kirkes internasjonale terminologi. Selv mellom de to innbyrdes uavhengige verk som skal omtales her: den italienske «Fioretti di San Francesco» og den norske «Passio Olavi» kan man finne atskillige tilknytningspunkter.

For den moderne leser har helgendiktningen utvilsomt størst interesse som en nøkkel til middelaldermiljøets kultur og de dalevende menneskers psykologi. At en sammenstilling av en sydlansk helgen-skildring med en nordisk ditto gir anledning til interessante refleksjoner over forskjellen mellom sydansk og norrøn holdning overfor underet, er innlysende. Men det er verdt å merke seg, at moderne mennesker neppe vil forstå de ofte bisarre uttrykk som datidens mennesker lot sine religiøse følelser få, uten å kjenne tidens to store filosofiske retninger: skolastikken og mystikken og deres geniale teoretikere som Thomas av Aquin og Johannes Tauler. Man må se detaljene i Middelalderens religiøse liv som ledd i en stor og genial plan: realiseringen av idéene om «Gudsstaten» på grunnlag av kirkefaderen Augustin's «De civitate Dei». Dessverre er det hverken plass eller anledning til å behandle dette middelalderåndens store eksperiment nærmere i denne forbindelse.

Det turde være mer enn et postulat at den hellige Frans av Assisi i mange henseender inntok en tilsvarende plass i det sydlandske høymiddelaldermenneskes sinn. Enda så himmelvidt forskjellige som disse 2 personligheter må synes for en historikers øye, — i helgenlegendene som er spunnet omkring deres personer og livsløp gis det ikke så få tilknytningspunkter. I legendenes ånd så vel som i deres språk gjør seg nemlig gjeldende en ubevisst stilisering, — en forenkling i retning av det middelalderske felleskristne ideal: H e l g e n e n .

II.

Like lite som «Passio Olavi» — legendeverket om Hellig Olavs martyrdød og undergjæringer — kan regnes som noen primær historisk kilde til kunnskap om den historiske kong Olav Haraldson — like lite kan verket «Fioretti di san Francesco» («Den hellige Frans' småblomster») regnes som en historisk biografi over den fattige fra Assisi. Likevei — nm

¹ Theodoricus Monachus: «Historia de antiquitate regum Norwagiensium». Ca. 1180.

en leser disse to verkene på den rette måten, med sinnet åpent for også det lyriske i fremstillingen, vil en føle seg stillet overfor to store og hellige menns personlighet, — en vil føle seg under påvirkning av den samme makt som disse menn må ha øvet på sine omgiverer.

Av legendene i «Fioretti» er en vesentlig del ført tilbake gjennom den muntlige og skriftlige tradisjon til kretsen som omga Frans. Det seinere stoff — trolig nedtegnet av en viss bror Ugolino omkring 75 år etter Frans' død, viser en slik samklang med det øvrige i ånd og oppbygging, at «Fioretti» — i den form vi kjenner den, er et helstøpt bokverk, en kraftig og overbevisende manifestasjon av Frans av Assisi's særpregede personlighet.

Det er ikke her anledning til å dvele nærmere ved den velkjente beretning om rikmannssønnen Francesco Bernardone fra den vesle italienske byen Assisi som fulgte sitt gode hjertes stemme og valgte fattigdommen og selvfornektelsen til brud; som gjennom sin stillferdige, ydmyke samaritgjerning ble kanskje det skjønneste eksempel på realisert, absolutt kristentro som kirkehistorien kjenner.¹

Den Frans som trer fram av legendene i «Fioretti», er først og fremst h e l g e n e n Frans, sett med hans samtidiges betatte undring og henrykte opplevelse, — med menneskets evige følelse av grepethet overfor den kjærlighet som ikke kjenner virkelighetens og fornuftens grenser, og derfor er i stand til å forårsake det store og uforklarlige under. I mer enn 600 år har «Fioretti» vært italiensk folkelesning, — kanskje i større grad enn Dantes «Divina Comedia» har legendene om den hellige Frans levd i folkets fantasi og tankeverden, til tross for at de — som vi skal se — har i seg atskillige trekk av middelaldersk mentalitet som neppe vil kunne forstås i moderne tid uten en temmelig intens og vidtgående innlevelse i datidens tenkemåte. Av sammenlikningen mellom «Fioretti» og «Passio Olavi» synes det å fremgå, at det i Syden gjør seg gjeldende en mer absolutt og avgjort innstilling til de mystiske elementer i kristendommen, en mer betingelsesløs underkastelse når individet eller massen stilles overfor det overnaturlige, enn en vanlig ser i det mer kjølige og kanskje litt skeptiske Norden. Men netopp denne den norrøne kulturkrets' mer forbeholdne innstilling overfor det overnaturlige gjør en norrøn manifestasjon av underet — slik som det f. eks. er tilfellet i forbindelse med Olavskultusen — så meget mere overbevisende. Ikke minst når en hele tiden har for øyet den muntlige tradisjons historiske verdi i Norden allerede fra førkristen tid av. Den er nøktern med sans for raison, — kritisk og ikke i den grad stemningsbetonet, fantasifull og diktet av det blotte visuelle inntrykk som i det varme Syden.

Sprunget ut under Sydens sol, er «Fioretti» forholdsvist rike på disse religiøse ekstremer som selv i høymiddelalderen fant så liten grobunn i Norge, — fenomener som flagellantisme o. l., og — ikke

¹ Den danske forfatter Johannes Jørgensens klassiske St. Franciscus-biografi er meget anbefalingsverdige.

å forglemme: det meget sjeldne stigmatisasjonsunder. Bare unntagelsesvis, som da svartedauen mot midten av det 14. århundre spredte panikk i Norden, kunde en finne en viss tilbøyelighet til ytterliggående religiøse uttrykksformer. Ellers er det vitenskapelig syslen med kanonisk rett og liknende problemer eller målbevisst kirkepolitikk som opptar toneangivende norske kristenhøvdinger i Middelalderen.

Ser en imidlertid bort ifra, eller gjennom de nevnte fremmedartede former i «Fioretti's helgenlegender, når en inn til det som gjør denne boken til et av verdenslitteraturens største kristne dikt: Tegningen av geniet Frans av Assisi. Slik som en møter ham i «Fioretti», er han inkarnasjonen av den himmelvendte middelalderske askese, et menneske som under sin vandring her på jorden lever i et inderlig samfunn med sin Gud, med alle tanker rettet mot det hinsidige. Men Frans var også på mange måter en eksponent for sin tids store brytninger mellom gammelt og nytt. I sin inderlige naturfølelse, så skjønt uttrykt i hans berømte «Solsang» (Laudes creaturarum) — har han et trekk som innvarsler et nytt syn på jordelivet, og peker helt fram til renessansen utviklede naturglede. Like meget er hans sans for den enkeltstående personlighet og dens verdi noe umiddelaldersk, og fikk betydning for den nye tids malerkunst: Giotto, Cimabue, og seinere en Fra Angelico. Skjønt han er Kirkens lydige sønn, stiller han opp et ideal av realisert, evangelisk kristendom som, i sin ytterste konsekvens, måtte sprengte middelalderkirkens grenser, ja middelalder-samfunnet overhodet. Men Frans er på samme tid helt og holdent et barn av Middelalderen og av sitt folk, umbriene. I Umbrien (det nuværende Perugia) grodde det i høymiddelalderen fram en stedspreget litteratur, mystisk, svæmerisk, fylt av stemninger og martyrlengsler. Den mest betydelige representant for denne midt-italienske middelalderdiktning finner vi innen Frans' egen orden i Jacopane di Todi, hvis lyrikk helt bæres av Frans' idealer.¹ Og i grunnen er jo «Fioretti» også lyrikk. Selve fremstillings måten, — om enn i prosa — er mer preget av lyrisk følelse enn av den store teologiske, litterære og historiske viten som vanligvis stilles til skue i middelalderdiktningen.

Allerede bokens første linjer fastslår det som kanskje mest bidro til å gi Frans helgenglorien i sine samtidiges øyne: Hans bevisste streben etter å likne Frelseren i alle sine gjerninger, — ja i hele sitt livsløp. Som Kristus knytter han til seg 12 disipler (hvorav én sviker ham og begår selvmord) og sender dem ut i distriktet 2 og 2 for å forkynne evangeliet, idet han pålegger dem å leve i den tarveligste fattigdom som han selv. Fortellingene om hvordan han velger ut sine tilhengere, til dels blant lettlivede adelsmenn i Assisi, og helt omskaper dem til kraftfulle religiøse personligheter, lar en ane hans makt og innflytelse over medmenneskers sinn. (Forts.)

¹ Som hovedrettesnor for Frans og hans disipler tjente disse skriftst.: Math. 10, 7—10; 16, 24—27; 19, 21 og Luk. 9, 1—6.

Ord for dagen.

4. april:

Vennlige ord er musikken i verden — det gjelder bare om at tonene ikke er falske.

5. april:

Si ikke noe vondt om noen uten du vet det sikkert — og vet du det sikkert så spør deg selv: «hvorfor forteller jeg det?»

6 april:

Det er tåpelig å ønske seg et langt liv, men klokt å arbeide på å føre et godt liv.

7. april:

Det er ikke dine beviser men din overbevisning som gjør inntrykk.

8. april:

Husk det har aldri vært en natt som ikke er blitt fulgt av en morgen.

9. april:

Enhver ond gjerning skader langt mer den som begår den enn den som lider under den.

10. april:

Forfengelighet er alltid tegn på indre fattigdom.

11. april:

Det er ikke noe mer foraktelig enn stoltheten. Jo større den blir dess mer fjerner den seg fra ekte storhet.

12. april:

I all åndelig kamp beseires ene den som slutter med å stole på Guds støtte.

13. april:

Det er så lett å legge kors på andre — det er så tungt med korset selv å vandre.

14. april:

Hvis du vil være et stort menneske, så begynn med å bli et godt menneske.

15. april:

La oss gjøre alt det no som vi i vår dødstime vil ønske vi har gjort.

16. april:

Den mann er en tåpe hvis planer ikke rekker ut over dette liv.

17. april:

Hvis du vil overbevise noen om hans villfarelser må du først fullt ut anerkjenne den s a n n h e t som finnes i dem og som han bygger sin livsanskuelse på.

Hechjemme —

Oslo. St. Olavslaget arrangerte familieaften søndag den 14. mars. Formannen Erling Mikkelsen innledet møtet med en orientering om Olavslagets hovedoppgave f. t. Deretter fikk aftenens foredragsholder, pater Thorn, ordet, og ga en interessant skildring av Ernest Psicharis liv. Fru Karen Sundt underholdt med et festlig utvalg av sine fineste sanger. Aftenen sluttet med selskapelig samvær.

Sekretær.

Oslo. Mariakongregasjonen hadde selskapelig møte i klubblokalet søndag 28. mars etter andakten. Hs. høyververdighet

biskopen gledet oss med sitt nærvær. Etterat Mariasalmen var sunget fikk vi et fengslende og morsomt foredrag av sokneprest Sund, som tok oss med på en arkeologisk reise til «Tunsbergs tun og tufter». Det var en opplevelse å følge ham på hans vandring gjennom denne landets eldst by. Han rekonstruerte på en levende måte byens storhetstid fra middelalderen og vi fikk et sterkt inntrykk av hvilket knutepunkt Tønsberg har vært, ikke minst på det kirkelige område. Seinere på aftenen ga preses en utredning over et religiøst emne. Det hyggelige og berikende samvær fikk en nokså bratt avslutning — det gjaldt om å komme seg heim jo før jo heller på grunn av den forestående forskyvning av klokke-timen om natten. — Det var bra framnote.

Sekretæren.

Ungdoms ykke — Kirkens styrke.

„No skal vår framtid bygges.“

Prestekall.

Det er en kjent sak at Norges katolikker, trass i at vi er så få, har frembrakt relativt mange prestekall i løpet av de hundre år som Kirken no har virket her i landet.

For Oslo katolske Ynglingeforenings vedkommende er det en ære og en glede å kunne konstatere at de fleste av våre nulevende norskfødte prester, har vært medlemmer av samme forening og til og med meget gode og aktive sådanne. Ja enkelte har vært styremedlemmer og formenn. Jeg er sikker på at vi tør si at disse, til sitt store og hellige forsetts virkeliggjøring har hatt stor hjelp og støtte i omgang med katolske kamerater i sin ungdomstid. Dette ved siden av bønn og mangt et offer har brakt forsettet til modning så frukten ble kallet.

Hvor jeg no egentlig vil hen har leseren kanskje allerede forstått, men jeg skal likevel forklare meg nærmere.

Sett no at vår generasjon av katolske unge menn kunne frambringe et, helst flere prestekall, vilde ikke det bli den største belønning for vårt foreningsarbeid? Jo sannelig, det er vi nok alle sammen enige om. Men det er noe vi alle vet; her trengs en intens uopphørlig bønn. Bønn for de som føler seg kallet, slik at kallet må modnes for dem, så de engang når sine høye lengsels mål.

Finnes ikke slike kall, må vi be at noen får det, ja be enda inderligere da. Dette er derfor konklusjonen; vi må be i fellesskap og Vårherre nekter oss nok ikke en slik jubileumsgave som denne, når vi bare av hjerte ønsker den. Selv om den kommer straks eller om noen år.

Jeg foreslår derfor at den katolske ungdom over hele landet samles i bønn og tilbedelse foran Alterets hellige sakrament, for denne store sak, skjærtorsdag den 22. april jubileumsåret 1943.

Lovet være Jesus Kristus i all evighet. Amen.
Ro—Sa.

Maria Ungdomslag.

Søndag den 30. januar 1943 hadde M.U.L. sin første høytidelige opptagelse etter at det den 10. november 1942 gikk over til en selvstendig forening under navnet Maria ungdomslag.

Til tross for at opptagelsen i grunnen var en gledesdag, sto alvoret preget i mange unge pikers ansikter. Det var en egen stemning der vi knelte på de første benkene i St. Josephsøstrenes kapell i Akersveien.

Etter at vi hadde sunget «Kom Skaperånd, kom ned til jord», holdt biskop Mangers en gripende preken til oss om alltid å huske denne dag samt det løfte som vi vilde gi i dag.

Straks etter prekenen kom det store øyeblikk. 2 og 3 forlot vi våre plasser og gikk opp til alteret. Her stilte vi oss i en halvsirkel og på prestens spørsmål om hva vi ønsket, lod det fra ca. 25 unge piker: «Vi ønsker å bli opptatt i Maria ungdomslag samtidig som vi lover å være trofaste katolikker, tro mot Kirken og vår biskop.» Deretter ba vi trosbekjennelsen sammen og etter tur knelte vi ned foran alteret. Her mottok vi en liten Mariamedalje sammen med velsignelsen.

Da vi var kommet tilbake til våre plasser lod det fra søstrenes kor et herlig Magnificat og sammen med dem sendte vi vår lovsang opp mot det høye.

Etter denne gripende handling gikk vi over i foreningslokalet. Her var det pyntet så vakkert med blått og hvitt og de røde tulipanene i blomsterglassene lyste omkapp med de glade ansikter. Til medbrakte kaker fikk vi te som smakte aldeles vidunderlig. Medlemmene besørget selv underholdningen. En sang for dagen manglet heller ikke. Om dere har lyst til å lese den så — — ja her er den.

(Mel.: Mens nordhavet bruser — —)

Ja samhold er tanken som har gitt den liv og samhold må til skal den leve.

Vekk med alt smålighet, krangel og kiv det må av hverandre vi kreve.

«Vi holder sammen gjennom tykt og tynt så M. U. L. kan virke som den har begynt.»

Vi hygger oss sammen en tirsdag i blant, men vi skal så visst ikke glemme at Kirken er den som samlet oss har og at vi den skal fremme.

«Vi holder sammen gjennom tykt og tynt så Kirken kan virke som den har begynt.»

Vi bannlyser alt som er lavt og stygt, vi går ikke fuskernes stier.

Nei, reale er vi, så alle helt trygt kan stole på det som vi sier.

«Vi holder sammen gjennom tykt og tynt så M. U. L. kan virke som den har begynt.»

Av oss skal foreningen aldri få skam, vi verner dens navn og dens ære.

som reale venner vi rykker fram og alltid vårt omkved skal være:

«Vi holder sammen gjennom tykt og tynt så M. U. L. kan virke som den har begynt.»

Men hva er så egentlig M. U. L.?

Jo no skal dere høre. Foreningens formål er å fremme sant kristent liv blant sine medlemmer som er piken fra 16 år og oppover. Maria er vårt ideal og hennes dyder er det vi etter beste evne prøver å etterlikne.

Vi har møte den 2. og 4. tirsdag i måneden samt felleskommunion sammen med ynglingen den første søndag i måneden. Alle katolske piker som ønsker å bli opptatt i M. U. L. må være aspirant i 4 måneder. Har vedkommende i denne tid oppfylt sine forpliktelser og vist seg som et ekte Maria-barn, blir hun opptatt. Herved får hun stemmerett til generalforsamlingen som finner sted på første møte etter sommerferien.

På motene har vi først en kort andakt i biskopens kapell ved pater Notenboom. Som regel har han da noen alvorord til oss. Etter denne sakramentale velsignelse går vi inn i klubblokalet. Her går tiden med sang og opplesning. Til våre medbrakte matpakker får vi te. En gang imellom har vi foredrag om et eller annet aktuelt emne. Til andre møter oppfører vi noen sketsjer som hovedpost på programmet. Så du skjønner, vi kjeder oss aldri. Tvert imot. Men så er det jo også blitt vår forening i bare navnet, men forhåpentlig også i gavnet.

Utdrag av Molleposten,
organ for M.U.L. ved U. A.

Søndag morgen.

Søndag morgen — klingeling — den unge katolikk i blid søvn. No våkner han. No gnir han øynene og gaper. Den fryktelige uavvendelige visshet står truende foran ham. Det er på tide å stå opp for å rekke messen. Å bare en liten blund til. Det gjør ikke no om det blir et par minutter for sent. Og den første blund etterfølges av flere, pluss en ekstra bitte liten — —.

Da han trår inn i kirken er presten ved slutningen av preken. Det er umulig å finne ut av hva han egentlig har talt om. Vår unge venn stiller seg «beskjedent» like innenfor døren. Han er litt trett enda. Det er vanskelig å samle tankene og enda verre er det å følge med i det som foregår ved alteret. Av og til klinger alterklokken vekkende, men snart glir tankene atter til andre soner.— Messen er forbi. Hva har du egentlig fått ut av messen, unge venn? Den hellige handling er gått deg forbi uten å sette noe spor i din sjel. Det er så vidt du har bedt, for ikke å snakke om deltagelsen i messen som gjør det til en opplevelse å være med.

Etter å ha gitt dette nedslående bilde av dårlig katolsk ungdoms kirkegang er jeg heldigvis i stand til å bringe et vakkert bilde av begeistret ungdoms deltagelse i den hellige messe. Den liturgiske vekkelse som no går sin seiersgang gjennom kirken, den har også fått tak i ungdommen.

Se en av disse unge idet han trår inn i kirken. Det er noe i hans holdning som roper en dyp forståelse av stedets hellighet. Se ham gjøre korsets tegn etter å ha dyppet fingrene i vivannskaret. Kanskje han tenker på Guardanis ord og korstegnet: «Ikke et sånt forkrøplet hastig tegn som en ikke vet hva betyr. Nei, et ordentlig korstegn, langsomt, stort, fra panne til bryst, fra den ene skulder til den annen. Føler du, hvordan det favner

deg? Det samler deg; alle tanker og hele ditt sinn samles i dette tegn, som går fra panne til bryst, fra skulder til skulder. Da føler du det: Det ompenner deg, gir deg samling, vier deg, helliger deg.»

Med samme alvor og ro gjør han knebøying. Han er kommet i kirken litt før messen skal begynne, slik at han får tid til å forberede seg til den hellige handling. Han har lært å følge presten skritt for skritt, ord for ord. Det er ham en glede å be de hellige ord som presten ber. Og ved kommunionen: «Domine, non sum dignus» «Herre jeg er ikke verdig til at du kommer inn under mitt tak, men si du kun et ord så blir min sjel helbredet.»

I slike stunder er det en forståelse messens opphøyde karakter.

C. B.

Til ungdomssiden.

En ungdomsside i St. Olav er det vi alle har ventet på. Jeg er helt sikker på at vi alle sammen, i hvert fall ungdommen gleder seg svært. Mange sier at den katolske ungdom ikke gjør noe for Kirken, men det skal bli løgn. All katolsk ungdom vis dere no, husk vi får fire sider å fylle ut senere. Jeg håper at disse fire sidene må bli en slags sammenkomst for all den katolske ungdommen. Og glem aldri parolen! Stadig framover, aldri slapp av!

K. L. P.

Hyggelige brev og hilsener.

Det er en glede å se at denne ungdommens pressevirksomhet har slått godt an over hele landet. Ja, for vi har fått brev og annet fra nær sagt alle kanter, og måtte det bare fortsette. Uten at det dermed er sagt at ikke alt er like kjærkomment, må vi likevel uttrykke en særlig glede over et brev og forslag vi har mottatt fra Nord-Norge, nærmere bestemt Tromsø. Det er så vidt vi kan forstå fra en meget ung trosfelle. Han sier bl. a. at en ungdomsspalte i St. Olav er noe han lenge har ønsket seg. Hans begeistring for kirken framgår tydelig av brevet.

Vår trosfelle forteller om en gutt eller pike som er katolikk og går på protestantisk skole, og om de vanskeligheter disse har. Kameratene ler av dem og håner deres tro, men som han selv sier: «En virkelig katolsk gutt eller pike, går bare videre som om de som håner dem ikke eksisterer. De som står og ler og gjør narr synes det er veldig morsomt, men den ensomme synes verden er grusom.»

Her har vi som lever under relativt større katolske forhold noe å tenke på. Men det er nettopp derfor vi har begynt denne ungdomsside for at vi alle kan ha et møtested, hvor vi kan støtte hverandre gjensidig så vi kan danne en kjede av katolsk ungdom som strekker seg over alle fjell og daler og fjorder.

Til deg som har skrevet dette vil vi si: husk at du har

venner, trosfeller og kamerater som tenker på deg, vedbli bare på den rake vegen og skriv ofte til oss.

Ro-Sa.

Hva Mikkel forkynte menigheten.

En søndag var en prest blitt syk og han var ikke i stand til å lese messen.

Folk hadde allerede innfunnet seg i kirken. Presten kalte da på sakristanen, den gamle Mikkel, og ba ham meddele menigheten at det ikke ble noe messe den dagen da han var syk og at den ikke gjorde seg skyldig i noen synd fordi de ikke hadde bivånet en messe. Presten hadde i grunnen mere han skulde ha sagt, men han stolte ikke på gamle Mikkels hukommelse.

Men Mikkel mente at hvis presten bare vilde innprente det riktig godt vilde det nok gå. Derfor tilføyde presten: Si også at førstkommande torsdag er det skriftemål på grunn av første fredag i måneden, tirsdag feires fest for Petrus og Paulus. På søndag er det kollekt for paven. En pakke er funnet og kan hentes i sakristiet. Onsdag vies John Dahl og Marie Moe. Hvis noen kjenner ekteskapshindringer er de forpliktet osv.

Et øyeblikk seinere sto Mikkel i kirken og forkynte. «Mine damer og herrer.» Pastoren er syk og det er ingen synd. Førstkommande torsdag er det første fredag i måneden. Tirsdag feiret fest for John Dahl og Marie Moe. Paven kommer litt førstkommande søndag for å innsamle kollekt. Onsdag vies Petrus og Paulus. Hvis noen kjenner ekteskapshindringer for denne forbindelse osv. kan han finne beskjed i en pakke i sakristiet.

J. A.

Oslo. Fastelavnssøndag 63 hadde O.K.Y. felleskommunion i ottemessen i St. Olavs kirke. Det var møtt fram 20 ungdommer, hvilket er det største antall deltakere til en vanlig felleskommunion på flere år. Men enno kan vi bli en god del flere. Målet er at alle skal være med.

Om aftenen var det fastelavnsmøte med kåseri av direktøren, pastor Sund. Hans fornøyelige kåseri om gamle fastelavnsskikker ble flere ganger avbrutt av lattersalver, og til slutt ble kåserien hjertelig hyldet. Etterat formannen hadde takket for kåseriet, og referat fra siste møte var lest opp, gikk man over til bordets gleder. I anledning fastelavnssøndag var det nemlig bevertning, noe som det lot til at alle satte pris på. Ved bordet fikk vi en sers god avis av Kjell Ruyter. Flere ganger applaus for åpen scene. Da det var mange som var misfornøyd med avisens navn, hadde styret besluttet å arrangere en lynkonkurranse om nytt navn på avisen. Etterat alle forslag var levert inn, trakk styret seg tilbake for på et stille sted å treffe avgjørelsen. Det var mange gode forslag, men man ble stående ved «Ynglingen», foreslått av Stein Moen. Imens underholdt de gjenværende seg med sang osv. så godt som de formådde uten styret. Da avgjørelsen var truffet kom styret inn igjen og kunngjorde resultatet, og overrakte vinneren premien, en sigarettpakke. Stein Moen stilte den imidlertid straks opp til utlodning til inntekt for O.K.Y. Ved bordet leste formannen opp «Ungdomssiden» fra siste nr. av St. Olav og oppfordret alle til å sende inserater. André Bongard oppfordret ungdommene til å delta i sangen på koret, under fasteandaktene. «Det har man gjort før, og hvorfor skal vi være noe dårligere,» sa han. Formannen takket ham og ga ham sin fulle tilslutning. Etterat taffelet var hevet gikk man over til spillene, mens Per Eliason solgte lodder med en utrolig iherdighet. Det i alle teler vellykkede og hyggelige møte fortsatte så til langt utover aftenen.

Surre.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.